

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І.
МЕЧНИКОВА

Економіко-правовий факультет
кафедра цивільно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2022_р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія і логіка наукових досліджень

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Спеціальність: 052 – Політологія

Освітньо- професійна програма: 052 - Політологія

Робоча програма «Методологія і логіка наукових досліджень» - Одеса:
ОНУ, 2022. - 22 с.

Розробник:

Мілова М.І. доктор політичних наук, професор, професор кафедри
політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "29" 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____

(Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП _____

(Василь ПОПКОВ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС факультету/
інституту

Протокол № 1 від. "30" 08 2022 р.

Голова НМК _____

(Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
політології

Протокол № 1 від. "28" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

(Василь ПОПКОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № _____ від. " _____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(_____)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 - Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва)	<i>Обов'язкова дисципліна</i>	
Годин – 150	Спеціальність: 052 - Політологія	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		5-й	6-й
		Семестр	
		2-й	2-й
	Рівень вищої освіти -: <i>Другий (магістерський)</i>	Лекції	
		30 год.	14 год.
		Практичні	
		20 год.	год. - 0
		Лабораторні	
		год.- 0	год. - 0
		Самостійна робота	
		100 год.	120 год.
		Форма підсумкового контролю:	
		Іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Викладання курсу передбачає практичне оволодіння студентами – магістрами спеціальності політологія методологією та логікою наукового пошуку, побудови наукових теорій, наукового дослідження, наукових проєктів, опанування методологічного інструментарію для вирішення завдань професійної діяльності, зокрема у поясненні змісту, тенденцій та проблем сучасних політичних процесів.

Мета полягає у ознайомленні студентів-політологів за фахом зі змістом методології виконання наукових досліджень в контексті сучасних досягнень світової та української науки, надання їм теоретичних знань та практичних навичок реалізації вимог логіки й методології наукових досліджень та забезпечення політологічного аспекту підготовки висококваліфікованих фахівців. Насамперед це стосується методології й логіки наукового аналізу, моделювання проблем та теорій дослідження, їх обґрунтування, аргументації та інтерпретації у поясненні змісту, логіки та виявленні тенденцій розвитку сучасних політичних процесів.

Завдання:

- вивчення та розкриття змісту методологічних підходів до аналізу політичних явищ;
- оволодіння теоретичними та практичними навичками з використання прикладного дослідницького інструментарію для аналізу соціально-політичних ситуацій та подій;
- ознайомлення студентів з широким спектром наукового інструментарію, зокрема методами та процедурами вивчення політичної дійсності;
- сприяння придбанню навичок аналітичної роботи у підготовці професійних тестових матеріалів (експертизи)
- надання конкретно-практичної допомоги у підготовці досліджень у вигляді кваліфікаційної та іншої наукової роботи.

Курс розрахований на поглиблене вивчення студентом лекційного матеріалу, самостійне вивчення окремих питань, виконання низки самостійних завдань, індивідуальних проєктів. Все це повинно бути використаним в майбутній фаховій дослідницькій роботі професійними політологами.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування *елементів загальних та спеціальних* компетентностей, визначених ОП:

<p>ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій;</p>

ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними
ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми
СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу;
СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та регіональному та місцевому рівнях.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту
ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної

діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань

ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень

ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог

ПР 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів

ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач - магістр повинен **знати:**

- сутність, основні принципи, техніки й процедури методології і логіки наукового дослідження;
- категоріально-понятійний апарат, пояснення певних категорій;
- вимоги законів формальної логіки і силогістики до наукового дослідження;
- правила моделювання проблеми дослідження, його обґрунтування й пояснення результатів;
- правила побудови й доведення теорії;
- вербальне й письмове оформлення результатів наукового дослідження.

вміти:

- вміло використовувати набуті знання під час організації наукового дослідження;
- застосовувати правила індукції й дедукції в дослідженні;
- формулювати гіпотезу; обґрунтовувати, доводити і пояснювати її;
- виокремлювати і формулювати зміст наукової проблеми в цілому, та власного дослідницького проекту зокрема;
- чітко визначати об'єкт та предмет дослідження;
- розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології;
- усно та письмово оформляти результати наукового дослідження.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Теоретико-методологічні основи наукового дослідження

Тема 1. Вступ до курсу: предмет, структура, мета та завдання.

Сутність та зміст логіки і методології наукового дослідження в політичній галузі. Специфіка соціально-гуманітарного знання, політологічного зокрема. Ціль та завдання (теоретичні та практичні) навчальної дисципліни. Структура навчального курсу.

Тема 2. Наука та наукове дослідження. Принципи, засоби та властивості дослідження.

Поняття науки, методологічний потенціал, мета та функції. Основні характеристики науки, особливості наукового стилю та критерії науковості. Наукові та ненаукові дослідження в політиці: цілі, умови, інструменти оперування.

Наукове дослідження: поняття та зміст. Загальнонаукові принципи дослідження. Поняття і термін. Визначення: функції, різновиди, правила. Багатозначність і взаємозв'язок методів наукового дослідження. Природні мови і мова науки. Позначка, символ, сенс. Природа та роль інтуїції в науковому дослідженні.

Стан науково-політологічних досліджень в сучасній Україні: криза, розвиток та зміна парадигм.

Тема 3. Основні рівні та різновиди дослідження. Типи досліджень у політичній науці.

Багаторівнева класифікація досліджень. Теоретичний та емпіричний рівні наукових досліджень, їх відміна та взаємозв'язок. Фундаментальне та прикладне політичне дослідження. Основні рівні загальної теорії політики, її роль і функції в політологічних дослідженнях. Специфіка та особливості дослідження політичних процесів: перспективи розвитку.

Змістовний модуль II. Методологія і методи наукового дослідження.

Тема 4. Поняття методу та методології дослідження

Багатозначність і взаємозв'язок методів наукового дослідження. Класифікація методів дослідження.

Метод, методика та методологія: співвідношення понять. Рівні методології. Наукова проблема, її виокремлення, постановка та формулювання: специфіка у політологічних дослідженнях. Об'єкт, предмет, гіпотеза у науковому дослідженні.

Методологічні основи аналізу сучасних політичних процесів. Пліуралізм методологічних підходів.

Тема 5. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

Наукові поняття та категорії. Змісти та смисли та їх сучасне значення. Науковий стиль в дослідженні соціально-політичних процесів. Науково-довідковий апарат та його використання в політологічних дослідженнях.

Тема 6. Наукова теорія як форма існування науки: побудова, пояснення та верифікація

Поняття теорії. Обґрунтування та функції. Рівні теорії.

Процес створення, розвитку та зміни теорії. Верифікація теорії.

Загальна теорія політики як методологічна основа дослідження політичних процесів в сучасній Україні.

Тема 7. Методи наукового дослідження. Якісні методи у політологічних дослідженнях

Поняття методу як способу дослідження. Наукові методи теоретичного дослідження. Наукові методи емпіричного дослідження.

Якісні методи політологічного дослідження: спостереження, експеримент, порівняння, аналіз документів, кейс-стаді (ситуаційний), івент/контент – аналіз, дискурс-аналіз та ін.

Тема 8. Кількісні методи в політологічних дослідженнях та особливості їх застосування

Статистичні методи політологічних досліджень (вимірювання та його різновиди). Математичне та ігрове моделювання, різні типи опитувань, теорія індексів (політичні індекси) і т.п.

Способи наочного подання кількісної інформації в політологічних дослідженнях.

Змістовний модуль III. Логіка як умова та інструмент наукового дослідження

Тема 9. Логіка задумки дослідження, його етапів і кінцевих висновків

Поняття логіки формальної, математичної й логіки наукового дослідження та їх вимоги. Категоричний силізм. Логіка задумки наукового дослідження. Логіка послідовності на різних етапах дослідження. Логіка структури дослідження. Логіка кінцевих висновків дослідження і практичних пропозицій.

Тема 10. Аргументація та доведення в дослідженні. Логіка побудови аргументів доведення в дослідженні

Доведення як обґрунтування предмету дослідження. Правила дедукції й індукції та їх використання в політичному дослідженні.

Аргументація і доведення: їх єдність та розбіжність. Аргументація і доведення як обґрунтування умовиводу. Види доведення. Правила доведення. Специфіка аргументації й доведення в політиці.

Тема 11. Інтерпретація як логіко-методологічна проблема дослідження
Інтерпретація: сутність і зміст. Інтерпретація як пояснення. Інтерпретація результатів політичного дослідження на рівнях наукової категорії, гіпотези і теорії. Плюралізм трактування. Політологічна інтерпретація як пояснення в політичному дослідженні

Змістовний модуль IV. Організація процесу наукового дослідження.

Тема 12. Основні фази, етапи та стадії наукового дослідження

Фаза проектування наукового дослідження. Технологічна фаза дослідження. Рефлексивна фаза наукового дослідження. Колективне наукове дослідження. Етапи дослідження. Визначення об'єкту, предмету, інструментарію та аналіз результатів дослідження.

Тема 13. Політологічне дослідження: програма та етапи проведення

Мета та завдання програми. Специфіка її розробки. Структура програми політичного дослідження, зміст її розділів. Урахування конкуруючих (альтернативних) підходів та гіпотез. Експериментальна (польова та ін.) частина досліджень. Етапи та напрями виконання. Суб'єкти – виконавці.

Основні етапи: пошуково-організаційний, описовий та аналітичний. Система процедур, інструментарій кожного з етапів.

Тема 14. Інформаційна база наукових досліджень

Поняття та загальні відомості про інформацію. Роль інформації у науковій діяльності. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Нормативно-технічні документи. Аналіз джерел інформації. Сучасні джерела інформації.

Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури та специфіка роботи з нею.

Тема 15. Підготовка та написання кваліфікаційних (магістерських) досліджень

Магістерська робота як науково-кваліфікаційне дослідження та її особливості. Загальна характеристика, логіка та етапи виконання. Робота над рукописом. Мова та стиль наукового дослідження. Оформлення та захист роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теоретико - методологічні основи наукового аналізу												
Тема 1. Вступ до курсу: предмет, структура, мета, та завдання	9	2				7	11	1				10
Тема 2. Наука та наукове дослідження. Принципи, засоби та властивості дослідження.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 3. Основні рівні та різновиди дослідження.	8	2	2			4	10					10
Разом за змістовим модулем 1	27	6	4			17	32	2				30
Змістовний модуль 2. Методологія і методи наукового дослідження												
Тема 4. Поняття методу, методики та методології дослідження	10	2	2			6	6	1				5
Тема 5. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.	5	2				3	6	1				5
Тема 6. Наукова теорія як форма існування науки: побудова, пояснення та верифікація	8	2				6	8	2				6
Тема 7. Методи наукового дослідження. Якісні методи.	12	2	2			8	4					4

Тема 8. Кількісні методи в політологічних дослідженнях та особливості їх застосування	12	2	2			8	6					6
Разом за змістовим модулем 2.	47	10	6			31	30	4				26
Змістовний модуль 3. Логіка як умова та інструмент наукового дослідження												
Тема 9. Логіка задумки дослідження, його етапів і кінцевих висновків.	10	2	2			6	9	1				8
Тема 10. Аргументація та доведення в дослідженні. Логіка побудови аргументів доведення в дослідженні.	12	2	2			8	9	1				8
Тема 11. Інтерпретація як логіко-методологічна проблема дослідження	10	2	2			6	9	1				8
Тема 12. Основні фази, етапи та стадії наукового дослідження	9	2				7	11	1				10
Разом за змістовним модулем 3.	41	8	6			27	38	4				34
Змістовний модуль 4. Організація процесу наукових досліджень												
Тема 13. Політологічне дослідження: програма та етапи проведення	12	2	2			8	12	2				10
Тема 14. Інформаційна база наукового дослідження	9	2				7	10					10
Тема 15. Підготовка та написання кваліфікаційних (магістерських) досліджень	14	2	2			10	12	2				10
Разом за змістовним модулем 4	35	6	4			25	34	4				30
Усього годин:	денна 150	30	20			100	заочна 134	14				120

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наука як соціальне явище. Особливості гуманітарного та соціально-політичного знання	2
2.	Наукове дослідження: поняття, властивості та принципи. Науковість та ненауковість в дослідженні політичних процесів.	2
3.	Методологія як фундамент наукового знання. Теорія як форма існування науки.	2
4.	Методи наукового дослідження та їх застосування в дослідженні політичних процесів (якісні методи)	2
5.	Методи наукового дослідження та їх застосування в дослідженні політичних процесів (кількісні методи)	2
6.	Процес наукового дослідження та його характеристика. Логіка організації процесу наукового дослідження.	2
7.	Аргументація та інтерпретація як логіко-методологічна проблема дослідження	2
8.	Програма та інформаційна база наукового дослідження	2
9.	Магістерська робота як наукове кваліфікаційне дослідження: методологічні та методичні аспекти.	2
10	Попередня презентація кваліфікаційних досліджень.	2
	Разом	20

Теми 6-7. (не передбачено навчальним планом)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кількість годин
1. До всіх тем	Підготувати конспект – глосарій з основних термінів-понять курсу методології та логіки наукового дослідження <i>(періодичний контроль)</i>	Глосарій - конспект	7
2	т.2. Специфіка соціально-гуманітарного знання та особливості її аналізу	Підготувати тези для дискусії	6
3	т.2. Сучасний стан політологічних досліджень в Україні: аналіз літератури	реферат	6
4	т.9. Логіка формальна і логіка дослідження, їх вимоги. Побудова аргументів (на конкретних прикладах)	конспект	6
5	т.9. -10 Логіка етапів дослідження, його загальних, проміжних і кінцевих висновків.	Скласти таблицю	8

	Аргументація та інтерпретація висновків.	(наочний матеріал)	
6	т. 4.-5 Правила індукції й їх функції: як Ви їх використовуєте у магістерській роботі.	Усний виступ.	5
7	т.4.-5 Правила дедукції та їх значення для дослідження в сфері політики	Підготовка конспекту	4
8	т.7-8 . Підготуйтеся до обговорення питань щодо запровадження контент/ івент, порівняльного та інших методів аналізу сучасної політичної реальності (на приклади магістерських робіт)	Презентація	8
9	т.6. Підготуватися до обговорення методології аналізу головних проблем сучасного політичного процесу в Україні	Есе	6
10	т.13. До обговорення на семінарі: В чому є основні помилки в науковому дослідженні? Обґрунтуйте власну точку зору.	Усний виступ/дискусія	2
11	т.15. Підготуйте тези доповіді на студентську наукову конференцію за темою магістерської роботи або за вибором здобувача	Тези До 3 с.	4
12	т.15. Підготувати презентацію програми дослідження (на прикладі кваліфікаційної магістерської роботи)	презентація	6
13.	т.11-12. Опрацювання категорій «факт», «інформація» та «інтерпретація» для участі у обговоренні на семінарі. Інтерпретація як логіко-методологічна проблема дослідження	Усно/ Обмін думками, есе	10
14.	т.4. т. 7-8. Аналіз джерел інформації. Сучасні джерела інформації. Обрати конкретні джерела інформації та провести за методикою контент – аналізу виступів одного з лідерів (на вибір студента) політичних партій з приводу динаміки змін у внутрішньо-політичних процесах в Україні (або Президента)	Письмово з наочною демонстрацією в групі	11
15.	т.13. Підготуватися до виступу з презентацією програми дослідження (за вибором студента)	Доповідь	6
16.	т.14. Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури та специфіка роботи з нею. Підготуватися до обговорення на семінарському занятті.	Обмін думками /дискусія	5
	Разом		100

9. Індивідуальне завдання,
яке здобувачі отримають ще на першій лекції
Виконується на матеріалах магістерської роботи .

автор якої має дати відповіді на наступні питання (у формі презентації):

1. Які теоретико-методологічні проблеми вважаєте найбільш важливими у виконанні вашого дослідження?
2. Якими принципами наукового дослідження керуватиметься та в чому їх сенс та зміст?
3. Сформулюйте основну наукову проблему вашого дослідження, як ви її визначаєте, на чому вона базується?
4. Сформулюйте об'єкт та предмет Вашого дослідження .
5. Чи зможете сформулювати основні гіпотези дослідження? Якщо «так» (ні), то чому?
6. В рамках яких методологічних підходів (концепцій, стратегій) збираєтеся працювати та чому?
7. Охарактеризуйте зміст та значення основних термінів (понятій), які ви використовуєте.
8. Які правила та види наукових визначень ви використовували?
9. Які теорії збираєтеся використати задля пояснення емпіричних даних? (загальні, частні, спеціальні, галузеві)
10. Які методи (способи) інтерпретації соціологічної інформації вважаєте за потрібне використовувати?
11. Яке місце в роботі має зайняти розуміння та пояснення?
12. Охарактеризуйте власне дослідження за наступними типами (емпіричне, теоретичне, фундаментальне, прикладне).

10. Методи навчання

Відповідно до вимог Положення про освітній процес в ОНУ імені І.І. Мечникова, для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Методи навчання, які застосовуються:

1. *словесні* - це різні типи лекцій, бесіда-дискусія, обговорення проблемних ситуацій тощо, бліц – опитування т.ін.); а також на практичних заняттях - теоретичне обговорення питань, співбесіда, реферативна форма, конференція, дискусія;
 - *наочні* - демонстрації (у тому числі мультимедійні презентації щодо окремих тем або подій та ситуацій), демонстрація-презентація результатів власних досліджень та індивідуальних завдань тощо.
 - *практичні* - ділові та рольові ігри; презентація;

11. Форми контролю та методи оцінювання

Для активного засвоєння матеріалу дисципліни передбачаються наступні *форми навчальної роботи*:

- аудиторні заняття у вигляді лекційних та семінарських занять;
- індивідуально-консультативна робота, яка складається з індивідуальних завдань та індивідуальних консультацій;
- самостійна робота студентів, що включає опрацювання лекційного матеріалу; підготовку до семінарських занять, окремих контрольних завдань для поточного контролю; самостійне вивчення окремих тем і питань; виконання індивідуальних завдань.

У вивченні навчальної дисципліни застосовано *три види* контролю : *поточний, періодичний та підсумковий*.

Поточний контроль проводиться під час лекцій, семінарських занять, а також виконуючи окремі самостійні (індивідуальні) завдання.

Періодичний - перевірка самостійно підготовленого *конспекту, реферату* з вивченої літератури, *співбесіда, письмова контрольна робота*.

Підсумковий контроль складається з результатів поточного та періодичного контролю та проводиться у формі іспиту.

Підсумковою формою контролю для студентів, які не виконали програму курсу з будь-яких причин, є *іспит* за окремим переліком питань.

Критерії оцінювання знань здобувача

Оцінка «відмінно» ставиться у випадку:

здобувач вільно володіє визначеними програмою, знаннями й уміннями; здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою різних методів наукового аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно і в достатній кількості добирає необхідні для повноти аналізу відповіді факти; доброю мовою висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка, логічна та завершена.

Оцінка «добре» ставиться у випадку:

здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; але при відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова добра.

Оцінка «задовільно» ставиться у випадку:

здобувач володіє навчальним матеріалом не повністю або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдань; але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно наслідкових зв'язків і формулювання висновків. Мова спрощена.

Оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання ставиться у випадку:

Здобувач володіє матеріалом поверхово й фрагментарно, без аргументації та обґрунтування; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не чітко розуміє зміст основних понять; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; узагальнення, формулювати висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки. Відсутні сформовані уміння та навички. Мова занадто спрощена.

Оцінка «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни ставиться в разі:

незнання здобувачем головного навчального матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, не володіє основними поняттями навчальної дисципліни та необхідними для виконання завдань уміннями.

ПИТАННЯ для підсумкового контролю (іспит)

1. Предмет, структура та завдання навчального курсу.
2. Принципові відмінності гуманітарного та природничого знання. Особливості політологічного знання.
3. Поняття, зміст і функції науки.
4. Структура і класифікація науки.
5. Загальна характеристика наукового пізнання.
6. Основні характеристики науки, особливості наукового стилю та критерії науковості.
7. Наукові та ненаукові дослідження в політиці: цілі, умови, інструменти оперування.
8. Інтерпретація основних понять наукового дослідження.
9. Наукове дослідження: поняття та зміст. Загальнонаукові принципи дослідження.
10. Природа та роль інтуїції в науковому дослідженні.
11. Стан науково-політологічних досліджень в сучасній Україні.
12. Основні рівні та різновиди дослідження.
13. Типи досліджень у політичній науці.
14. Теоретичний та емпіричний рівні наукових досліджень, їх відміна та взаємозв'язок.
15. Фундаментальне та прикладне політичне дослідження.
16. Основні рівні загальної теорії політики, її роль і функції в політологічних дослідженнях.
17. Специфіка та особливості дослідження політичних процесів.
18. Багатозначність і взаємозв'язок методів наукового дослідження. Класифікація методів дослідження.
19. Метод, методика та методологія: співвідношення понять.
20. Рівні методології.
21. Наукова проблема, її виокремлення, постановка та формулювання: специфіка у політологічних дослідженнях.
22. Об'єкт, предмет, гіпотеза у науковому дослідженні.
23. Методологічні основи аналізу сучасних політичних процесів. Плюралізм методологічних підходів.
24. Наукові поняття та категорії. Змісти, смисли та значення.
25. Науковий стиль в дослідженні соціально-політичних процесів.
26. Науково-довідковий апарат та його використання в політологічних дослідженнях.
27. Поняття теорії. Обґрунтування та функції. Рівні теорії.
28. Процес створення, розвитку та зміни теорії. Верифікація теорії.
29. Загальна теорія політики як методологічна основа дослідження політичних процесів в сучасній Україні.
30. Поняття методу як способу дослідження.
31. Наукові методи теоретичного дослідження.
32. Наукові методи емпіричного дослідження.
33. Спостереження як метод та його значення в політологічних дослідженнях.
34. Експеримент та методика його застосування.
35. Порівняння : роль та специфіка застосування в політичних дослідженнях.

36. Аналіз документів: сутність методу аналізу документів, класифікація документальних джерел.
37. Ситуаційний аналіз (кейс-стаді) політичних проблем: сутність та процедура застосування.
38. Івент – аналіз як метод в дослідженнях політичних ситуацій і процесів.
39. Метод контент – аналізу в дослідженні політичних процесів.
40. Застосування дискурс- аналізу для інтерпретації політичних текстів.
41. Статистичні методи політологічних досліджень: сутність та різновиди.
42. Вимірювання та його різновиди.
43. Математичне та ігрове моделювання,
44. Метод спостереження в політологічному дослідженні: сутність, функції та специфіка.
45. Способи наочного подання кількісної інформації в політологічних дослідженнях.
46. Опитування як метод збирання інформації та особливості використання у політологічному дослідженні.
47. Поняття логіки формальної, математичної й логіки наукового дослідження та їх вимоги.
48. Логіка задумки наукового дослідження. Логіка структури дослідження.
49. Логіка послідовності на різних етапах дослідження
50. Логіка кінцевих висновків дослідження і практичних пропозицій.
51. Доведення як обґрунтування предмету дослідження.
52. Правила дедукції й індукції та їх використання в політичному дослідженні.
53. Аргументація і доведення: їх єдність та розбіжність.
54. Види та правила доведення.
55. Специфіка аргументації й доведення в політиці.
56. Інтерпретація: сутність і зміст.
57. Інтерпретація як пояснення.
58. Інтерпретація результатів політичного дослідження на рівнях наукової категорії, гіпотези і теорії.
59. Основні фази, етапи та стадії наукового дослідження.
60. Фаза проектування наукового дослідження. Технологічна фаза дослідження.
61. Етапи дослідження. Визначення об'єкту, предмету, інструментарію та аналіз результатів дослідження.
62. Політологічне дослідження: програма та етапи проведення.
63. Структура програми політичного дослідження, зміст її розділів. Специфіка її розробки рахування конкуруючих (альтернативних) підходів та гіпотез.
64. Мета та завдання програми. Експериментальна (польова та ін.) частина досліджень. Суб'єкти – виконавці.
65. Етапи та напрями виконання програми: пошуково-організаційний, описовий та аналітичний. Система процедур, інструментарій кожного з етапів.
66. Поняття та загальні відомості про інформацію, її роль у науковій діяльності.
67. Типологія наукової інформації та основні види видань.
68. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Типи документів.
69. Сучасні джерела інформації. Аналіз джерел інформації.
70. Магістерська робота як науково-кваліфікаційне дослідження та її особливості.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль															Інди в. завд.	Під- сумков ий (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	15	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для ІСПИТУ, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Методологія і логіка наукового дослідження політичних процесів. Робоча програма навчальної дисципліни. ОНУ. 2022. 22 с.
<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
2. Силабус з навчальної дисципліни. 2022. 6 с.
<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
3. Мілова М.І. Методологія і логіка наукового дослідження політичних процесів : навчально-методичний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти. Спеціальність – 052 Політологія . Видав-во ОНУ імені І.І.Мечникова. 75 с. – (підготовлено до видання у 2023 р.)
4. Мілова М.І. Хорошилов О.Ю. Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти (спеціальність 052 – Політологія). 2022 – 35 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Бейлін М. В. Основи наукових досліджень : наук.-метод. посібник / М. В. Бейлін. – Харків : ХДАФК, 2012. 184 с.

2. Габрієлян О.А. Політична наука. Методи досліджень. Підручник. – К.: ВЦ «Академія», 2012. 320 с.
3. Громадська Н. А. Методологія політичного аналізу : методичні рекомендації / Н. А. Громадська. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 56 с. (Методична серія ; вип. 277)
4. Глоссарий современного образования / Нар. укр. акад. ; под общ. ред. Е. Ю. Усик. – Харьков : Изд-во НУА, 2014. 527 с.
5. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
6. Доцяк І.І. Методика і техніка політологічних досліджень: Навчально-методичний посібник для студентів. Напрямок підготовки 052 «Політологія» - Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського націон.ун- ту імені Василя Стефаника, 2017. – 38 с
7. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
8. Мацієвський Ю., Лебедюк В. Як писати наукові роботи з політології?: [навчальний посібник]. Вид.друге, перер. і доп. / Ю. В. Мацієвський, В. М. Лебедюк. – Острогоз : Вид-во Нац. ун–ту «Острозька академія», 2015. 148 с.
9. Подольская Е.А. Методология научных исследований. Терминологический словарь – Харьков: Изд-во НУА, 2016. 124 с.
10. Чмиленко Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
11. Empirical Political Analysis International Edition (2018). Richard C. Rich, Craig Leonard Brians, Jarol B. Manheim, Lars Willnat/ 4th ed. View all formats and editions. New York. 398 p.

Див.: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315109664/empirical-political-analysis-craig-leonard-brians-richard-rich-jarol-manheim-lars-willnat>

Додаткова

1. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень. Політична наука в Україні. 1991-2016. В 2-т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / Редколегія: О. Рафальський (голова), М. Кармазіна, О. Майборода. К.: Парламентське видавництво, 2016. 565 с
2. Герасіна Л. М. Методологія і пракселогія досліджень політичних процесів // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» № 2 (33) 2017. С.16-29.
3. Громадська Н. А. Методологічні аспекти політичного аналізу /Н. А. Громадська // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 290. Т. 278. Державне управління. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. С. 85–89.
4. Громадська Н. А. Політичний аналіз як невід’ємна складова політичної журналістики / Н. А. Громадська // Наукові праці. – Вип. 261. Т. 273. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2016. С. 34–38.
5. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія. Політичний менеджмент. 2010. № 1. С. 19-33
6. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посібн.. К. : ЦУЛ, 2011. 144 с.
7. Гуманітарно-наукове знання: розмаїття парадигм. Матеріали міжнародної наукової конференції. 14-15 жовтня 2013 р. - Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013.376 с.

8. Мілова М.І. Політична реальність: теоретичні та методологічні основи аналізу //Соціокультурні чинники трансформації політичної реальності у ХХІ ст.: монографія / [ред.кол.:В.В.Попков, Н.Є.Степанова...] – Одеса: Нац.ун-т ім. І.І.Мечникова, 2020. 296 с. С.7-33.
9. Неліпа Д. Застосування технологій кореляційного та регресійного аналізу при здійсненні системного аналізу в політології / Д. Неліпа // Політичний менеджмент. 2011. № 6 (51). С. 43-53.
10. Неліпа Д. В. Системний аналіз : теорія, методологія, практика / Д. В. Неліпа. – К. : Центр учбової літератури, 2011. 311 с.
11. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. - 216 с.
12. Основи наукових досліджень: навч. підручник / за ред. В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. К. : Педагогічна думка, 2012. 144 с.
13. Соціальні технології: заради чого? яким чином? з яким результатом? : монографія / кол. авт., наук. ред. В. І. Подшивалкіна. – Одеса : Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2014. 546 с.
14. Сичивиця О. Політико-політологічний експеримент: право на існування і сутність // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. Visnuk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. 2012. Inssue 2. P. 167–175.
15. Славко Т. О. Методологія політичних досліджень : [методичні матеріали] / Т. О. Славко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Вип. 159. 92 с.
16. Требін М. П. Соціальнополітичні студії : навч. посіб. / М. П. Требін. – Харків: Право, 2017. 696 с.
17. Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільно-політичних інститутів та процесів: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: С. Асланов, І. Вегеш, Г. Зеленько та ін.]. Ужгород. нац. ун-т. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. 560 с.
18. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового пізнання: Наук.-метод. посібник. – К: Вид –во УАДУ. 2000. 340 с.
19. Цехмістрова Г. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. 2-е вид., доп. Рек. МОН. К. : ВД «Слово», 2012. 352 с.